

Bezoekadres De Blomboogerd 1, 4003 BX Tiel
Postadres Postbus 599, 4000 AN Tiel
T (0344) 64 90 90   **F** (0344) 64 90 99
E info@wsrl.nl   **I** www.waterschaprivierenland.nl
Bank IBAN NL93NWAB0636757269
BIC NWABNL2G

Fractie VVD

Datum:	Uw kenmerk:	Ons kenmerk:	Behandeld door:
4 april 2023	--	2023031089/2023034370	J. Sloot
Onderwerp:			Doorkiesnummer / e-mail:
Beantwoording schriftelijke vragen ex art. 4.5 Reglement van Orde van VVD over schadebeleid			(0344) 64 90 90 J.Sloot@wsrl.nl

Beste meneer/mevrouw,

Hieronder vindt u de beantwoording op de door u gestelde schriftelijke vragen ex artikel 4.5 Reglement van Orde.

Vooraf

Voordat we de vragen beantwoorden, gaan we kort in op de vooronderstellingen die voorafgaan aan de gestelde vragen.

Ad. A De stelling dat in de commissievergadering van 30 januari 2023 door het waterschap is gesteld dat het waterschap er op voorhand vanuit gaat dat schade ten opzichte van de nulmetingen is veroorzaakt door onze werkzaamheden, is onjuist. Ook de stelling dat bevestigd werd dat in de praktijk bij verschillen ten opzichte van deze nulmeting, een causaal verband wordt verondersteld, tenzij aannemelijk is dat er andere oorzaken zijn, is onjuist. In de commissievergadering is door de heemraad aangegeven dat de schadeafwikkeling plaatsvindt in lijn met het reeds vastgestelde schadebeleid. In het schadebeleid wordt uitgegaan van het principe "overnemen van de bewijslast". Dit betekent dat het waterschap het onderzoek naar causaliteit faciliteert. Onduidelijk is uit welke bewoordingen uit de commissievergadering d.d. 30 januari 2023 opgemaakt is dat er op voorhand een causaal verband zou worden verondersteld.

Ad. B De stelling dat de werkwijze –het op voorhand veronderstellen van een causaal verband– gangbaar is bij grote (bouw)werken en wordt gedragen binnen het HWBP-programma, waaronder Neder-Betuwe, is onjuist. Op basis van een korte inventarisatie bij andere waterschappen is geconstateerd dat dit geen gangbare werkwijze is. Ook bij Neder-Betuwe wordt gewerkt volgens het principe van "overnemen van de bewijslast". Dit is bevestigd tijdens de commissievergadering. Daarnaast zegt het projectplan – in tegenstelling tot wat wordt gesteld – hier het volgende over: *"Schade als gevolg van trillingen is op voorhand niet uit te sluiten. Om te kunnen vaststellen of de schade het gevolg is van de uitvoering van de nieuwe waterkering, wordt bij woningen binnen de invloedssfeer voor risico op schade een bouwkundige nulopname gemaakt voorafgaand aan de werkzaamheden. Tevens worden ruim voor de start van de werkzaamheden in de gevels van panden binnen de invloedssfeer van de maatregelen, meetbouten aangebracht. Door middel van de geplaatste meetboutjes, de bouwkundige nulopname en het na afloop van het werk (bij schade-*

Wij verzoeken u vriendelijk bij verdere correspondentie ons kenmerk te vermelden, zodat wij uw brief sneller kunnen beantwoorden.

melding) op te stellen eindopnamerapport, kan de relatie tussen de schade en de aanleg van de waterkering worden vastgesteld en wordt door een schadedeskundige zo nodig de hoogte van de schade bepaald."

Ad. C Verwezen wordt naar een citaat uit het artikel van RTV Rijnmond van 13 november 2022. Voor het door de VVD gegeven citaat, staat het volgende in het artikel: *"Ik kan niet veranderen wat er ooit is besloten. Maar als het verband tussen de schade en werkzaamheden is aangetoond, proberen we de zaken zo goed mogelijk af te handelen", vervolgt Laeven.*" Hieruit kan opgemaakt worden dat de heemraad het belang van het achteraf vaststellen van een causaal verband en niet het op voorhand veronderstellen van een causaal verband onderschrijft.

Ad. D In dit verband wordt opgemerkt dat het schadebeleid ziet op het moment wanneer er schade is ontstaan. Nulmeting en monitoring bevinden zich in de fase hieraan voorafgaand. Desalniettemin is er in het schadebeleid aandacht besteed aan nulmeting en monitoring. Zo wordt voorgeschreven dat het vaststellen van de impact van de uitvoering van het project op panden en objecten, uitgevoerd wordt conform een vooraf vastgesteld monitoringsprotocol. In het aanbestedingsdossier van een project stelt het waterschap eisen ten aanzien van monitoring. De aannemer dient voorafgaand aan de uitvoering een monitoringsplan op te stellen (PvA Monitoring) en ook in gang te zetten. Te denken valt aan het uitvoeren van een nulmeting, tussentijdse metingen en een eindopname. Ten slotte wordt in het schadebeleid voorgeschreven dat het projectteam als onderdeel van het monitoringsplan een risico- en impactanalyse maakt op de eigendommen van derden en dat er een vooropname en/of nulmeting van risicovolle panden en objecten wordt gemaakt.

De constatering dat de juridische premisse dat het causaal verband door de claimende inwoner moet worden aangetoond, centraal staat, is onjuist. Deze 'juridische premisse' wordt juist niet gehanteerd in het schadebeleid. Het waterschap neemt de bewijslast over van de bewoner. Het schadebeleid zegt hier het volgende over: *"De bewijslast, het beginpunt van de schadeprocedure, overneemt* van de bewoner. Hierbij geldt dat de woning binnen een afgebakend geografisch gebied ligt en de bewoner meewerkt aan monitoring. De periode waarbinnen de bewijslast wordt overgenomen is gedurende het project en na oplevering van het project, zolang de monitoring plaats vindt. *Overnemen van de bewijslast houdt in dat het waterschap het causale verband tussen de schade aan de woning en de dijkversterking onderzoekt, in plaats van de bewoner die stelt dat zijn schade door de dijkversterking komt. Dit is in afwijking van artikel 150 Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering ('wie stelt, bewijst')."*

Ad. E Tot slot wordt geconstateerd dat in de bewonerscommunicatie rond andere dijkversterkings-trajecten, zoals Tiel-Waardenburg, de nadruk wordt gelegd op de noodzaak dat een causaal verband moet worden vastgesteld. Het waterschap faciliteert en bekostigt daarbij de expertise, maar er worden voorwaarden en beperkingen aan het 'overnemen van de bewijslast' gesteld, zonder deze te duiden. Deze constatering is onjuist. In de constatering wordt verwezen naar een stuk tekst uit de bewonersbrief. Het stuk tekst waarin de 'voorwaarden en beperkingen' worden beschreven, is weggelaten uit de verwijzing. Ook in het document 'Stappen afhandeling van bouwkundige schade dijkversterking Tiel-Waardenburg', dat naar de bewoners is verzonden, worden de beperkingen en voorwaarden waaronder het waterschap de bewijslast overneemt benoemd.

Beantwoording vragen

Hieronder worden de vragen die de VVD heeft gesteld, beantwoord.

Vraag 1:

Is het CDH het met ons eens dat het schadebeleid van Waterschap Rivierenland eenduidig moet zijn zodat

- elke bewoner zich formeel in een gelijke positie gesteld wordt, en
- een bewoner niet in een situatie geplaatst wordt dat deze afhankelijk is van wat in de praktijk wel of niet door het waterschap wordt gedaan?

Antwoord 1:

Zoals reeds omschreven in het schadebeleid (paragraaf 1.4, Aanleiding) is er *'behoefte aan een solide basis voor de schadeafwikkeling. Er is een heldere vraag naar eenduidig schadebeleid.'* Het antwoord op de vraag of het schadebeleid eenduidig moet zijn, is dus 'ja'. Het reeds vastgestelde schadebeleid dient voor toekomstige projecten in zijn geheel te worden toegepast, om die eenduidigheid te creëren.

Vraag 2:

Kan het CDH ons een overzicht geven van de schaderegelingen die ten aanzien van de verschillende HWBP projecten vanaf KIS worden gehanteerd – zowel formeel als in de praktijk, met daarbij een toelichting hoe binnen die projecten de afspraken met de (onder)aannemers over optredende schade bij bewoners luiden?

Antwoord 2:

De lopende projecten zijn:

- Gorinchem-Waardenburg
Bij GoWa wordt (in afwijking van het recent vastgestelde schadebeleid) het causale verband op voorhand verondersteld, behoudens tegenbewijs. GoWa betreft een alliantie. De schade wordt door een binnen de alliantie aangestelde schadecoördinator opgepakt en afgewikkeld.
- Sprok – Sterreschans – Heteren
SSH bevindt zich in de voorverkenningfase. De schaderegeling zal ontwikkeld worden conform schadebeleid. Dat betekent dat de bewijslast onder voorwaarden wordt overgenomen van de bewoner.
- Stad Tiel
Stad Tiel is momenteel bezig met het ontwikkelen van een schaderegeling. Deze schaderegeling wordt gebaseerd op het reeds vastgestelde schadebeleid. Dat betekent dat de bewijslast onder voorwaarden wordt overgenomen van de bewoner.
- Streefkerk – Ameide – Fort Everdingen
SAFE is momenteel bezig met het ontwikkelen van een schaderegeling. Deze schaderegeling zal conform schadebeleid worden ontwikkeld. Dat betekent dat de bewijslast onder voorwaarden wordt overgenomen van de bewoner.
- Tiel – Waardenburg
Bij TiWa wordt de bewijslast onder voorwaarden overgenomen van de bewoner. De schade wordt opgepakt en afgewikkeld door een schadecoördinator.
- Waalbandijk Neder-Betuwe
NeBe is momenteel bezig met het ontwikkelen van een schaderegeling. Deze schaderegeling wordt gebaseerd op het reeds vastgestelde schadebeleid. Dat betekent dat de bewijslast onder voorwaarden wordt overgenomen van de bewoner.

- Wolferen – Sprok
Bij WoS wordt de bewijslast onder voorwaarden overgenomen van de bewoner. Het waterschap en de aannemer pakken schade gezamenlijk op en wikkelen deze af.

Vraag 3:

De Commissie Schadeafhandeling Lekdijk (Commissie-Van der Vlist) stelde: *Waar de nulsituatie onvoldoende goed en deugdelijk is vastgelegd en/of onvoldoende meet instrumentarium is ingezet kan er naar ons inzicht geen uitspraak worden gedaan over de causaliteit. Wij adviseren daarom het waterschap in die situaties de bewoners het voordeel van de twijfel te geven (toepassen van het coulancebeginsel).*

Onderschrijft het CDH de mening van de Commissie-Van der Vlist?

- a. Zo ja, wordt dit in de praktijk ook toegepast?
- b. Zo nee, waarom niet?

Antwoord 3:

Dit betreft één van de aanbevelingen van Commissie Van der Vlist ten aanzien van het dossier KiS. Het waterschap heeft de aanbevelingen ten aanzien van de schadeafwikkeling KiS overgenomen van de commissie en past dit toe in de wijze van schadeafwikkeling van dijkversterkingstraject KiS.

Vraag 4:

Is het CDH het met de VVD eens dat daarom niet zozeer de causaliteitsvraag, maar vooral de verantwoordelijkheid voor, en criteria van toepassing op, goede nulmetingen en monitoring (mede op basis van de kennis die we hebben van onze dijken en toegepaste technieken) centraal moet staan in het schadebeleid van Waterschap Rivierenland?

Antwoord 4:

Opgemerkt dient te worden dat de door de VVD genoemde aanbeveling ziet op de schadeafwikkeling van het dijkversterkingstraject KiS. De aanbeveling ziet specifiek op dit dijkversterkingstraject, omdat daar de nulsituatie niet voldoende nauwkeurig is vastgelegd. Zoals eerdergenoemd en op te maken is uit het schadebeleid, ziet het schadebeleid op de situatie waarin schade is ontstaan. Nulmetingen en monitoring zien op de situatie daaraan voorafgaand en hebben daarom geen centrale rol in het schadebeleid. Wij onderschrijven overigens wel het belang van goede nulmetingen en monitoring en besteden hier uitvoerig aandacht aan in de lopende en toekomstige projecten (zie Ad. D).

Vraag 5:

Hoe kijkt het CDH aan tegen het onder A, B en C verwoorde uitgangspunt, dat de causaliteitsvraag in beginsel afdoende moet kunnen worden beoordeeld op basis van onze eigen nulmetingen en monitoring?

Antwoord 5:

Zoals onder het kopje 'Vooraf' staat omschreven, is geconstateerd dat hetgeen omschreven onder A en B onjuist is. De vraag of de nulmetingen en monitoring in beginsel voldoende zijn om de causaliteitsvraag te kunnen beoordelen, beantwoorden wij ontkennend. In beginsel dient er altijd een causaliteitsonderzoek plaats te vinden, gezien andere invloeden mogelijk ook de schade hebben kunnen veroorzaakt.

Vraag 6:

In de huidige situatie zijn omwonenden (en ook het waterschap) afhankelijk van de grondigheid van

de nulmetingen, zoals die door het waterschap worden gedaan. Is het CDH het met de VVD eens dat

- a. het waterschap verantwoordelijk is voor adequate en grondige nulmetingen met voldoende reikwijdte, en voor een passend monitoringsprogramma?
- b. en dat daaraan objectieve criteria dienen te worden gesteld?

Antwoord 6:

Wij zijn het eens met de VVD.

Vraag 7:

Hoe kijkt het CDH aan tegen de maatschappelijke verwachting dat het waterschap verantwoordelijk is voor grondige nulmetingen en monitoring, en dat - tenzij sprake is van aantoonbare externe oorzaken –uit die verantwoordelijkheid voortvloeit dat het aan het waterschap is om te bewijzen dat er geen sprake is van een causaal verband tussen dijkverzwaring en daarna opgetreden schade?

Antwoord 7:

Het bestuur heeft bij het vaststellen van het schadebeleid diverse opties afgewogen. Op basis van deze afweging is gekozen voor het principe 'overnemen van de bewijslast'. Dit is in het interview, waarnaar in de vraag wordt verwezen, bevestigd door de heemraad. Dat volgens de VVD hieruit de maatschappelijke verwachting ontstaat dat het aan het waterschap is om te bewijzen dat er geen sprake is van een causaal verband tussen de dijkversterking en de opgetreden schade, is wat ons betreft niet evident. Wel zijn wij, zoals eerder aangegeven, van mening dat goede nulmetingen en monitoring door het waterschap belangrijk zijn.

Vraag 8:

Is er sprake van belemmerende (juridische) factoren, die maken dat de onder A, B en C beschreven werkwijze niet kan worden toegepast? Zo ja, welke?

Antwoord 8:

Indien wordt bedoeld met de 'beschreven werkwijze' het op voorhand veronderstellen van een causaal verband, indien er sprake is van schade die er niet ten tijde van de nulmeting was, merken wij het volgende op. Over het algemeen wordt schade (aan eigendommen van derden) naar aanleiding van een dijkversterking gebaseerd op artikel 6:162 van het Burgerlijk Wetboek (BW), ook wel de 'onrechtmatige daad' genoemd. Voordat het waterschap schade die een derde heeft geleden kan vergoeden, dient er sprake te zijn van een juridische grondslag. Die juridische grondslag is er, als aan de voorwaarden van artikel 6:162 BW wordt voldaan. Eén van die voorwaarden is het aantonen van het causale verband. Onzes inziens is het veronderstellen van een causaal verband door de schade te toetsen aan de nulmeting, onvoldoende om een causaal verband vast te stellen. Het causale verband dient onzes inziens altijd te worden onderzocht door een expert, omdat de schade ook veroorzaakt kan zijn door andere invloeden. De praktijk, onder andere binnen de schadeafwikkeling van KiS, wijst dit uit. Het veronderstellen van een causaal verband op basis van de nulmeting is derhalve onvoldoende om te voldoen aan de wettelijke voorwaarde van causaliteit. Daarnaast hebben wij contact opgenomen met de specialist van onze lopende CAR-verzekering en hem om advies gevraagd. Onze verzekeraar raadt ons af om in algemene zin, in het schadebeleid, op voorhand aansprakelijkheid te veronderstellen. Op die wijze schend je namelijk het verbod van erkenning van aansprakelijkheid en daarmee de belangen van de verzekeraar. De schade is dan door de verzekering niet gedekt. Ook is het de vraag of bij nieuwe projecten aansprakelijkheden jegens derden verzekerd kunnen worden. Door op voorhand aansprakelijkheid te veronderstellen, dat is meer dan de wet ons verplicht, ontstaat een niet-verzekerbaar risico.

Vraag 9:

Is het CDH met ons van mening dat het in de macht van Waterschap Rivierenland ligt om afspraken met (onder)aannemers te maken over verantwoordelijkheidsverdeling ten aanzien van risico's als deze zich openbaren, waaronder schade, en daarmee de afspraken tussen Waterschap Rivierenland en haar (onder)aannemers onze eigen verantwoordelijkheid zijn?

Antwoord 9:

Wij zijn het eens met de VVD.

Vraag 10:

Is het CDH bereid om voor nieuwe projecten met (onder)aannemers gelijklopende afspraken te maken over schade-afhandeling met als oogmerk dijkbewoners / getroffen in een gelijke uitgangspositie bij voorkomende schade te brengen?

Antwoord 10:

Zoals op te maken valt uit het reeds vastgestelde schadebeleid, is het schadebeleid van toepassing op alle toekomstige projecten en dient het schadebeleid eenduidig te worden toegepast. Het schadebeleid wordt derhalve ook toegepast op de afspraken tussen de aannemer en het waterschap.

Vraag 11:

Is het CDH het met de VVD fractie eens dat, voor zover er al sprake zou zijn van afspraken die verhinderen dat de onder A, B en C beschreven werkwijze voor bestaande trajecten wordt toegepast, het waterschap desondanks haar uiterste best kan doen (uit hoofde van onze zorgplicht) om de betreffende bewoners in een situatie te brengen als ware zij bewoners die wel onder de A, B en C beschreven werkwijze vallen?

Antwoord 11:

De wijze van schadeafwikkeling zoals beschreven in het reeds vastgestelde schadebeleid is vanaf heden voor toekomstige projecten het uitgangspunt op basis waarvan schade wordt afgewikkeld. Hierbij wordt het principe 'overnemen van de bewijslast' gehanteerd. Bij reeds lopende projecten wordt het schadebeleid toegepast waar mogelijk.

We hopen u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
het college van dijkgraaf en heemraden
van Waterschap Rivierenland,
de secretaris-directeur,

ir. Z.C. Vonk

de dijkgraaf,

prof. dr. J.C. Verdaas

Bijlagen: --

Afschrift: Archief (inclusief bijlagen)